

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Uw kenmerk
34550, 34550-J

Datum 4 november 2016
Betreft Beantwoording begrotingsvragen Deltafonds 2017 en
Deltaprogramma 2017

Geachte voorzitter,

Hierbij doe ik u de antwoorden toekomen op de schriftelijke begrotingsvragen
over het Deltafonds 2017 en Deltaprogramma 2017.

Vragen Deltafonds

Vraag 1

Wat zijn de verwachtingen voor nieuwe, voorgenomen projecten op het terrein
van waterveiligheid?

Antwoord 1

In het hoogwaterbeschermingsprogramma 2017-2022 zijn de nieuwe
voorgenomen dijkversterkingsprojecten opgenomen. Deze projecten worden
gezamenlijk betaald door Rijk en waterschappen.
Daarnaast is er 200 mln. euro gereserveerd voor de meerkosten voor
rivierverruiming, gelijkelijk verdeeld over de Rijntakken en de Maas. In de
Rijntakken zijn vorig jaar verkenningen gestart voor Varik-Heesselt en klimaatpark
IJsselpoort. Zoals ik u heb gemeld in de brief over de uitkomsten bestuurlijke
overleggen MIRT (Kamerstukken II 2015/16, 34 300-A, nr.17) zullen aan de Maas
verkenningen starten naar drie rivierverruimingsprojecten: Ravenstein-Lith,
Oeffelt/Vortum en Venlo en vijf systeemmaatregelen.

Vraag 2

Hoeveel middelen uit het Deltafonds zijn beschikbaar om de maatregelen van het
Deltaplan Waterkwaliteit en Zoet Water uit te voeren?

Antwoord 2

Er zijn op dit moment geen middelen uit het Deltafonds beschikbaar om nieuwe
maatregelen van de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater uit te voeren. In
het Deltafonds is 195 mln. euro tot en met 2028 gereserveerd voor de reeds
besloten zoetwatermaatregelen en 587 mln. euro tot en met 2027 voor de reeds
besloten maatregelen binnen het Verbeterprogramma Waterkwaliteit Rijkswateren.

Door de verlenging van het Deltafonds tot en met 2030 is er extra investeringsruimte beschikbaar, waarover nog nadere besluitvorming zal plaatsvinden op basis van de lopende beleidstrajecten, zoals de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Vraag 3

Kan worden aangegeven hoe de 1,8 miljard euro voor dekking van doorlopende verplichtingen in 2029 en 2030 gebudgetteerd is en welke projecten voorrang hebben gekregen?

Antwoord 3

In de verlengde investeringsruimte is 1,8 mld. euro gereserveerd voor de doorlopende verplichtingen. Het gaat hierbij om uitgaven ten behoeve van Beheer en Onderhoud, Vervanging en Renovatie, netwerkkosten Rijkswaterstaat en verplichtingen Hoogwaterbeschermingsprogramma. Een programmering op projectniveau is nog niet uitgekristalliseerd en zal per begroting worden geconcretiseerd.

Vraag 4

Kunt u toelichten wat de jaarlijkse verlenging van het Deltafonds voor de financiering van langlopende projecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma betekent?

Antwoord 4

De jaarlijkse verlenging van het Deltafonds betekent dat we vanaf de ontwerpbegroting 2017 een vaste planningshorizon van 14 jaar hebben voor de langlopende projecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Vraag 5

Kunt u toelichten op welke manier het Deltafonds straks nog een fonds is als het budget, net als bij een reguliere begroting, jaarlijks wordt vastgesteld? Kunt u aangeven welke budgettaire gevolgen dat heeft?

Antwoord 5

Met een vaste verlengingssysteematiek borgt het kabinet dat de fondsen structuur en voorspelbaarheid bevatten in de systeematiek, doordat er op vastgestelde momenten op basis van vaste spelregels de doorlooptijd wordt verlengd. De begrotingsstaat van het Deltafonds wordt nu al jaarlijks vastgesteld en dit verandert niet door de wijze van verlengingssysteematiek. De fondsen behouden geheel hun fondsconstructie. De budgettaire gevolgen voor het Deltafonds zijn dat de voeding jaarlijks met één jaar wordt doorgetrokken. Zoals in de kabinetsreactie op het Interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) Flexibiliteit in Infrastructurele Planning is aangegeven zorgt het kabinet met deze combinatie van jaarlijkse verlenging en een programmatische, langjarige werkwijze voor het juiste evenwicht tussen financiële beheersbaarheid, bestuurlijke rust en meerjarige planning.

Vraag 6

Kunt u uitleggen hoe middelen voor de verlenging van het Deltafonds tot en met de periode 2028-2030, te weten 400 miljoen euro, nog door dit kabinet worden ingezet? Waarom worden er niet middelen ingezet die nodig zijn voor de waterveiligheid van komende generaties?

Antwoord 6

De beschikbare investeringsruimte zal deels worden gereserveerd voor risico's en daarnaast worden ingezet voor de prioriteiten van het Deltaprogramma, en voor waterkwaliteit. Met het Deltaprogramma wordt gewerkt aan de waterveiligheid van de komende generaties. De uitwerking van het Deltaprogramma is nu in volle gang. Gedurende de lopende trajecten, zoals de beoordeling op basis van de nieuwe waterveiligheidsnormen, de verkenning van de lange termijn ambitie rivierverruiming en het Deltaplan Zoetwater en de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, zullen de komende jaren deze investeringsmiddelen op adaptieve wijze nader worden geprogrammeerd voor onder meer de waterveiligheid van komende generaties.

Vraag 7

Hoe verhoudt de 0,4 miljard euro aan extra investeringsruimte zich tot de overprogrammering tot en met 2021 van 323 miljoen euro?

Antwoord 7

Het instrument overprogrammering wordt ingezet om zorg te dragen dat de budgetten tot besteding komen, zowel in het lopende uitvoeringsjaar als ook in de jaren erna. De overprogrammering heeft betrekking op de tijdshorizon 2017-2021. In latere jaren staat er een onderprogrammering van eenzelfde omvang tegenover. Per saldo moet de overprogrammering altijd uitkomen op nul over de gehele looptijd van het deltafonds, want het budget is over de jaren heen gelijk aan de programmering. Met de extra investeringsruimte komen er extra middelen beschikbaar in 2029 en 2030, welke geen invloed heeft op de overprogrammering.

Vraag 8

Kan een overzicht worden gegeven van de over- en onderprogrammering op het gebied van waterveiligheid voor 2017?

Antwoord 8

De overprogrammering voor 2017 bedraagt 49 mln. euro en over de gehele looptijd tot en met 2021 323 mln. euro. Het budget voor deze overprogrammering is in de jaren vanaf 2021 beschikbaar. De over- en onderprogrammering op het Deltafonds wordt voor het gehele fonds bepaald zonder nadere uitsplitsing. Dit is overeenkomstig de gebruikelijke werkwijze waarbij voor over- en onderprogrammering op het totaal van beide fondsen wordt gestuurd. Over de jaren heen is de over- en onderprogrammering op het Deltafonds als volgt:

Bedragen x 1 mln. euro, + is onderprogrammering, - is overprogrammering

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022-2030	Totaal
70	-49	-71	-191	-252	170	323	0

Vraag 9

Er wordt gesproken over negen locaties aan de Noordzeekust die op een termijn van twintig jaar niet meer aan de geldende veiligheidsnormen voldoen, zogeheten "prioritaire zwakke schakels". Hoeveel "zwakke schakels" zijn er totaal vastgesteld?

Antwoord 9

Uit een toets op de waterkering die in 2003 door Rijkswaterstaat en de keringbeheerders is uitgevoerd, bleek dat de zeekeringen langs de Noordzeekust op een aantal locaties op een termijn van twintig jaar niet meer aan de geldende veiligheidsnorm zouden voldoen. Negen locaties zijn aangemerkt als de 'zwakke schakels'. Deze worden ook wel 'prioritaire zwakke schakels' genoemd.

Vraag 10

Wat zijn de financiële gevolgen van de vertraging van de oplevering (pas in 2017) van de legger Vlieland en Terschelling?

Antwoord 10

Realisatie van het project is voorzien in 2017 in plaats van 2016. Gevolg hiervan is dat het voor het project beschikbare budget van 2,5 mln. euro wordt doorgeschoven van 2016 naar 2017. Dit is in de begroting 2017 verwerkt. De omvang van het budget is gelijk gebleven.

Vraag 11

Kunt u toelichten welke bedragen van de rijksoverheid zijn toegezegd aan het Markerwaddenproject? Kunt u kwantificeren welk effect dit project heeft op de waterkwaliteit?

Antwoord 11

De 1^e fase Marker Wadden is gestart met een uitvoeringsbudget van 50 mln. euro. Daarvan is 15 mln. euro afkomstig van het ministerie van EZ, 15 mln. euro van het ministerie van IenM, 15 mln. euro van de Postcodeloterij en 5 mln. euro van provincie Flevoland en Natuurmonumenten. Natuurmonumenten is nog met fondswerving bezig en streeft naar een totaalbedrag van 75 mln. euro om de 1^e fase te kunnen voltooien. Het ministerie van EZ heeft recent aangekondigd om een extra bijdrage van 4 mln. euro te willen geven.

Het project Marker Wadden zal naar verwachting een positieve bijdrage leveren aan de waterkwaliteit, doordat het helpt om het ecologisch systeem meer robuust te maken. Alleen middels langjarige monitoring kan het effect in de toekomst kwantitatief worden geschat.

Vraag 12

Met welke partijen werkt u samen in de uitvoer van het Deltaprogramma Zoet Water om financiële tekorten te voorkomen?

Antwoord 12

In de uitvoering van het Deltaprogramma Zoetwater werkt mijn ministerie, het beleidsdepartement én Rijkswaterstaat, samen met (de koepelorganisaties van) de provincies, de waterschappen, de gemeenten en de watergebruikers, bijvoorbeeld drinkwater, landbouw, natuur, scheepvaart en industrie. Waar nodig stem ik af met het ministerie van EZ. Er zijn momenteel geen financiële tekorten in de lopende uitvoeringsperiode van het Deltaplan Zoetwater (2016-2021).

Vraag 13

Hoe kan het verschil in uitgaven voor beheer, onderhoud en vervanging in 2016 ten opzichte van 2017 worden verklaard, gezien het feit dat deze in 2016 27% hoger liggen dan de verwachting voor 2017?

Antwoord 13

Dit kent twee hoofdredenen. Enerzijds is het beschikbare budget in 2016 hoger door een toevoeging voor meerjarige dekking van de areaalgroei (12,5 mln. euro) en budget voor het project Cyber Security (22 mln. euro). Daarnaast zijn de kosten benodigd voor de instandhouding van het hoofdwatersysteem niet constant in de tijd. In het ene jaar zijn meer activiteiten nodig dan in het andere om de afgesproken prestaties te realiseren. De variërende onderhoudsbehoefte is een gevolg van het toestandsafhankelijk beheer en onderhoud dat Rijkswaterstaat voert. Maatregelen worden geprogrammeerd op basis van informatie uit een programma van risicogestuurde inspecties en aan de hand van planoptimalisatie (het bundelen van werkzaamheden om hinder te beperken en/of kosten te besparen). Eén en ander is terug te zien in de begrotingsreeks voor 'beheer, onderhoud en vervanging', die een verschillend verloop kent in de tijd.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Vraag 14

Waarom is het niet gelukt om voor het Deltafonds 2017 geschikte indicatoren te formuleren om "een duurzaam watersysteem dat voorziet in voldoende water van goede kwaliteit voor de gebruiker" te realiseren?

Antwoord 14

Het ontwikkelen van een geschikte indicator met zeggingskracht is, zoals ik heb aangegeven, tijdintensief. De voorbereidingen om voor dit thema naast de bestaande indicatoren een voorziening op te nemen zijn in volle gang. Implementatie ervan is voorzien bij de start van de nieuwe Service Level Agreement (SLA) met Rijkswaterstaat per 1 januari 2018.

Vraag 15

Hoe verhouden de uitgaven voor vast onderhoud van waterkeringen zich tot variabel onderhoud?

Antwoord 15

Gebaseerd op langjarige gemiddelden bedragen de kosten voor het vaste onderhoud circa 45% en die voor het variabele onderhoud circa 55% van het jaarlijkse onderhoudsbudget voor (primaire) waterkeringen (dijken en dammen). In de praktijk fluctueert dit enigszins omdat in het ene jaar meer vast en in het andere jaar meer variabel onderhoud wordt geprogrammeerd. Dat is een gevolg van het toestandsafhankelijke beheer en onderhoud dat Rijkswaterstaat voert en het feit dat variabel onderhoud over het algemeen wat omvangrijker is en niet jaarlijks noodzakelijk is. Maatregelen worden geprogrammeerd op basis van informatie uit een programma van risicogestuurde inspecties en aan de hand van planoptimalisatie (het bundelen van werkzaamheden om hinder te beperken en/of kosten te besparen).

Vraag 16

Hoe kan de beschikbare investeringsruimte na de verlenging van het Deltafonds van 2028 naar 2030 bijna zijn verdubbeld, gezien het feit dat deze van 837 mln. euro (t/m 2028) is gestegen naar 1.571 mln. euro (t/m 2030)?

Antwoord 16

Met de verlenging van het Deltafonds tot en met 2030 komt in totaal – inclusief structurele ontvangsten - 2,6 mld. euro beschikbaar. Na aftrek van de lopende verplichtingen (voor Beheer, Onderhoud en Vervanging, netwerkkosten Rijkswaterstaat en voor het programma HWBP) resteert een extra vrije

investeringsruimte van 0,8 mld. euro. Deze extra investeringsruimte komt bovenop de bestaande investeringsruimte.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 17

Zijn er nieuwe inzichten op basis waarvan de aanleg voor de nevengeul bij Varik-Heesselt aantrekkelijker zou zijn en om welke reden bestuurders voorsorteren op de aanleg van de geul en bewoners oproepen daarin mee te gaan, daarbij vooruitlopend op de MIRT-procedure?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Antwoord 17

Er zijn geen nieuwe inzichten die de voorkeur voor een alternatief aangeven. De MIRT-verkenning hoogwaterveiligheid Varik-Heesselt is april 2016 gestart met de publicatie van het Startdocument (zie Kamerstukken II 2015/16, 34 300-J, nr. 31). Daarin is aangegeven dat de dijkverbetering tussen Tiel en Waardenburg en rivierverruiming bij Varik-Heesselt in samenhang worden onderzocht. De MIRT-verkenning werkt toe naar één integraal voorkeursalternatief. Dijkverbetering is in ieder geval nodig. In de verkenning staat de vraag centraal of en hoe rivierverruiming in aanvulling daarop een bijdrage kan leveren. Conform de motie Smaling c.s. (Kamerstuk 34 300 J, nr. 13) wordt ruimte gelaten voor alternatieve oplossingen voor de geul.

Vraag 18

Waarom vallen de verplichtingen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor 2017 een stuk lager uit dan voor 2016?

Antwoord 18

De verplichtingen volgen de fase van het programma en fluctueren in de tijd. In 2017 zit het Kaderrichtlijn Water programma tweede tranche (2016-2021) in de planstudiefase waardoor er minder verplichtingen worden aangegaan (zie ook het antwoord op vraag 12).

Vraag 19

Hoeveel financiële middelen stelt België beschikbaar voor de realisatie van de derde verruiming van de Westerschelde?

Antwoord 19

Het Vlaams Gewest heeft in 2010 voor eigen rekening het baggerwerk voor de derde verruiming van de Westerschelde uitgevoerd. Daarmee was een bedrag van bijna 100 mln. euro gemeoid.

Vraag 20

In hoeverre zijn de gevolgen voor de visserij meegenomen in de beslissing tot hernieuwde maatregelen om de waterkwaliteit van het Markermeer-IJmeer te verbeteren?

Antwoord 20

De visstand zal naar verwachting positief worden beïnvloed door het robuuster maken van het ecosysteem in het Markermeer-IJmeer. Het creëren van land-water overgangen en ondiepe zones geeft vissen meer variatie in leefgebied, en meer aanbod aan voedsel.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Vragen Deltaprogramma

Vraag 1

Welke plaats heeft waterkwaliteit in het Deltaprogramma? Op welke wijze wordt in het Deltaprogramma uitvoering gegeven aan de aangenomen motie-Jacobi c.s. (Kamerstuk 34000 J, nr. 16) over een Deltaplan Zoet Water en Waterkwaliteit?

Antwoord 1

Het Deltaprogramma Zoetwater geeft op nationaal en regionaal niveau invulling aan de opgave voor de zoetwatervoorziening. Hierbij spelen waterkwaliteitsvraagstukken als verzilting, verdroging van natuurgebieden, en 'indikking' van chemische stoffen tijdens laag water in de rivieren. De waterkwaliteitsopgave in Nederland is breder dan deze vraagstukken, het gaat om het halen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water en nieuwe opgaven op het gebied van medicijnresten en microplastics. Daarom heb ik naar aanleiding van de motie Jacobi c.s. (Kamerstuk 34000 J, nr. 16) initiatief genomen voor de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater. Hierin werken Rijk, regionale overheden, bedrijfsleven, zorgsector en maatschappelijke organisaties samen aan de overkoepelende ambitie voor voldoende chemisch schoon en ecologisch gezond water voor duurzaam gebruik. Het beperken en tegengaan van nutriënten/mest, gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten in het grond- en oppervlaktewater zijn in de Delta-aanpak benoemd als bestuurlijke prioriteiten. Daarnaast wordt extra aandacht gevraagd voor de bronnen van drinkwater en de waterkwaliteitsproblemen in de grote wateren. In de Delta-aanpak worden, naast de prioriteiten, relevante lopende trajecten gevolgd, om vanuit het geheel te sturen op samenhang en voortgang. Het Deltaprogramma Zoetwater is één van deze lopende trajecten.

Vraag 2

Hoe verhouden de Gebiedsoverleggen van het Deltaprogramma zich tot de Bestuurlijk Overleggen MIRT

Antwoord 2

Het Deltaprogramma kent een combinatie van nationale regie – door de deltacommissaris en de Stuurgroep Deltaprogramma – en een regionale uitwerking en uitvoering van de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën in de regionale Deltaprogramma's. Deze regionale programma's hebben enkele malen per jaar hun eigen een bestuurlijk overleg ("Gebiedsoverleg") om hieraan richting en sturing te geven, met name op het vlak van waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Het gebiedsoverleg houdt daarbij vinger aan de pols ten aanzien van de voortgang van de voorkeursstrategie en adviseert hierover jaarlijks aan de deltacommissaris ten behoeve van het jaarlijkse deltaprogramma. Het Gebiedsoverleg kan daarbij ook adviseren om de voorkeursstrategie aan te passen op basis van nieuwe inzichten.

In de Bestuurlijke Overleggen MIRT overleggen het Rijk en de regio's over ontwikkelingen en investeringen in het domein van ruimte en infrastructuur in de volle breedte. Daarbij kunnen de waterthema's uit het Deltaprogramma aan de orde komen en kunnen ook waterschappen desgewenst bij het BO MIRT aansluiten. Dergelijke thema's zijn met name relevant voor de MIRT tafel indien de uitwerking van de wateropgave ruimtelijke effecten op gebiedsniveau heeft (bijvoorbeeld de rivierverruimingsprojecten langs de Maas), dan wel dat er een relatie is met infrastructuur (bijvoorbeeld de Afsluitdijk die ook wegen, bruggen en sluizen kent).

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Vraag 3

Hoe ziet het concept van gedeeld eigenaarschap bij het benutten van meekoppelkansen bij waterveiligheid er precies uit en kunnen daarbij ook de verschillen in financiële verantwoordelijkheid toegelicht worden?

Antwoord 3

Gedeeld eigenaarschap bij het benutten van meekoppelkansen krijgt in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) vorm door samen met andere overheden de mogelijkheden te benutten om de versterkingsopgave te combineren met ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. Een hoge mate van gedeeld eigenaarschap ontstaat indien partijen gezamenlijk ervoor kiezen om een project uit te gaan (laten) voeren waarin maatregelen zijn opgenomen om verschillende belangen tegelijkertijd te dienen. Meekoppelkansen staan op de agenda tijdens de jaarlijkse consultatie van het concept-HWBP en de bespreking daarvan in de gebiedsoverleggen van het Deltaprogramma. Ook tijdens de verkennings- en planuitwerkingfase komen meekoppelkansen van de omgeving in beeld. Als meekoppelkansen zich voordoen dan moeten ook financiële afspraken worden gemaakt. De verdeling van kosten zal in de regel conform de verdeling van verantwoordelijkheden en belangen zijn. Zo worden de kosten van een sobere en doelmatige versterkingsmaatregel door de keringbeheerder gefinancierd vanuit het HWBP. Kosten van maatregelen ten behoeve van andere belangen moeten gefinancierd worden uit andere bronnen van de betreffende belanghebbende partijen.

Vraag 4

Waar heeft de internationale aandacht voor het project Lent concreet toe geleid en welke initiatieven zijn genomen om er een exportproduct van te maken?

Antwoord 4

Als één van de iconische Ruimte voor de Rivier projecten ontvangt het project Lent sinds 2012 gemiddeld 35 internationale delegaties per jaar. De delegaties zijn o.a. afkomstig uit Groot-Brittannië, Tanzania, Bangladesh, de VS en Iran, en geïnteresseerd in zowel het concept Ruimte voor de Rivier als de governance aanpak van het programma. Ter gelegenheid van het EU-voorzitterschap, is ook een virtueel bezoek aan het project Lent (door middel van virtual reality) ontwikkeld. Daarnaast wordt het programma veelvuldig gevraagd om de Ruimte voor de Rivier aanpak te presenteren op bijeenkomsten van de Wereldbank. Op diverse internationale evenementen, zoals Delta's in Times of Climate Change, International Waterweek, Innovation Expo heeft Ruimte voor de Rivier expertise gedeeld over het project Lent met internationale bezoekers. Ook hebben Ruimte voor de Rivier en het project Lent actief meegewerkt aan de verscheidene internationale publicaties over het project.

Deze internationale aandacht heeft verschillende kansen gecreëerd voor het Nederlands bedrijfsleven. Samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken en Topsector Water worden Ruimte voor de Rivier projecten als Lent ingezet voor het introduceren van het Nederlandse bedrijfsleven in het buitenland, zoals bij de Dutch Dialogues in de VS. Door deze dialogues konden Nederlandse bedrijven in direct contact komen met Amerikaanse overheden. Daarnaast heeft Rijkswaterstaat en het Nederlandse bedrijfsleven dit jaar op initiatief van WATERFRONToronto een peer review van het Toronto Riverside project uitgevoerd.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Vraag 5

Op welke wijze dragen 'slimme combinaties', als vorm van meerlaagsveiligheid, bij aan kostenbesparing binnen het Deltaprogramma?

Antwoord 5

Een slimme combinatie vormt naast dijkversterking of rivierversmalling een maatregel om aan de eisen voor waterveiligheid te voldoen. Of een slimme combinatie in de praktijk leidt tot kostenbesparing is nog niet bekend. Het zal in elk geval wel leiden tot kostenverschuiving. Minder geld naar laag 1 (preventie) en meer naar laag 2 en 3 (ruimtelijke inrichting en crisisbeheersing). Wanneer een slimme combinatie goedkoper zou blijken te zijn dan andere maatregelen (zoals dijkversterking) om het gewenste beschermingsniveau tegen overstroming te bereiken, ontstaat een kostenbesparing binnen het Deltaprogramma. Naar verwachting kan dit voor een beperkt aantal locaties aan de orde zijn. Het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) geeft aan dat er voor tien tot twintig dijktrajecten waar het Lokaal Individueel Risico (LIR) bepalend is voor de norm, kansen zijn voor kosteneffectieve slimme combinaties. Ook specifieke lokale omstandigheden (bv. aanwezigheid van secundaire keringen) kunnen kansen bieden voor kosteneffectieve slimme combinaties. Behalve vanwege kostenbesparing, zijn slimme combinaties ook het overwegen waard wanneer plannen voor dijkversterking of rivierversmalling op grote maatschappelijke weerstand stuiten.

Vraag 6

Verwacht u dat de evaluatie die bepaalt of er een actieplan Stedelijk Waterbeheer komt, voorafgaand aan het wetgevingsoverleg Water van 14 november 2016 beschikbaar zal zijn?

Antwoord 6

Nee, de evaluatie loopt nog en is naar verwachting eind van dit jaar klaar. De uitkomsten zullen worden meegenomen in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie dat, als onderdeel van het Deltaprogramma 2018, volgend jaar op Prinsjesdag naar de Tweede Kamer zal worden gestuurd.

Vraag 7

Hoe zet de rijksoverheid zich in om te zorgen dat ondernemers voldoende zoet water tot hun beschikking hebben voor een betaalbare prijs?

Antwoord 7

Het Rijk zet zich hier voor in binnen het Deltaprogramma Zoetwater. Het doel van het Deltaprogramma Zoetwater is een duurzame zoetwatervoorziening die economisch doelmatig is. Met het Deltaplan Zoetwater investeert het Rijk 150 mln. euro in concrete maatregelen, zoals capaciteitstoename van de aanvoer naar West Nederland. De regio investeert zelf 260 mln. euro in het plan.

Met de investeringen blijft het niveau van de zoetwatervoorziening op orde en wordt op een aantal plaatsen beter. Net als nu kunnen er perioden optreden van extreme droogte waarbij een zekere schade moet worden geaccepteerd. Bij snelle klimaatverandering kan de schade dusdanig toenemen dat het economisch uit kan om ingrijpendere maatregelen te nemen. Het Deltaprogramma houdt wat dit betreft de vinger aan de pols via een adaptieve aanpak. De prijs blijft vooralsnog op een vergelijkbaar niveau als nu. De besluitvorming over extra investeringen voor de volgende fase van het Deltaplan Zoetwater (2022-2028) zal zover als mogelijk gebeuren op basis van een kosten-batenanalyse. Er zal dan ook worden gekeken naar de kostenverdeling. Een betaalbare prijs hangt immers af van het geheel van kosten en baten.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Vraag 8

Hoe verhouden de kosten van de innovatieve uitklapbare waterkering bij Spakenburg zich tot andere soortgelijke projecten?

Antwoord 8

Het realiseren van een innovatieve uitklapbare waterkering op een schaalgrootte als bij Spakenburg is in Nederland nog niet eerder voorgekomen. Er is dan ook beperkt vergelijkingsmateriaal beschikbaar. Het is ten opzichte van een reguliere dijkversterking in Spakenburg een doelmatige oplossing, met een voor de omgeving veel acceptabelere inpassing dan een klassieke dijkversterking. Een klassieke dijkversterking in het centrum van Spakenburg heeft een veel groter ruimtebeslag en zou het historisch dorpsgezicht ernstig aantasten.

Vraag 9

In hoeverre is bij de aanleg van een afsluitbare doorgang, te weten de vismigratierivier, door de Afsluitdijk, rekening gehouden met de effecten voor de vispopulatie?

Antwoord 9

Regio en Rijk hebben gezamenlijk vorm gegeven aan de vispassage door de dijk. Dit is op zodanige wijze gebeurd dat deze optimaal werkt voor de doorgang van de trekvissen én dat deze voor de waterveiligheid bij hogere waterstanden kan worden afgesloten.

Op populatieniveau worden de grootste effecten verwacht voor de trekvissoorten waarvoor Kornwerderzand een belangrijke migratieroute is. Dit zijn onder andere de glasaal, de spiering, de stekelbaars en de rivierprik. Deze verwachting zal worden gevolgd met een monitoring- en onderzoeksprogramma, waaruit zal blijken wat precies het effect op populatieniveau zal zijn.

Vraag 10

Is de hoogwatergeul Varik-Heesselt opgenomen als voorkeursalternatief in het Deltaprogramma 2017? Zijn er nieuwe inzichten die aangeven dat het alternatief van dijkversterking de voorkeur heeft?

Antwoord 10

Nee, de hoogwatergeul Varik-Heesselt is niet opgenomen als voorkeursalternatief in het Deltaprogramma 2017. Er zijn geen nieuwe inzichten die de voorkeur voor een alternatief aangeven. In de MIRT-verkenning hoogwaterveiligheid Varik-Heesselt worden de dijkverbetering tussen Tiel en Waardenburg en rivierverruiming bij Varik-Heesselt in samenhang onderzocht. De MIRT-verkenning werkt toe naar één integraal voorkeursalternatief. Dijkverbetering is in ieder geval nodig. In de verkenning staat de vraag centraal of en hoe rivierverruiming in aanvulling daarop een bijdrage kan leveren. Conform de motie Smaling c.s. (Kamerstuk 34 300 J, nr. 13) wordt ruimte gelaten voor alternatieve oplossingen voor de geul.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2016/226408

Vraag 11

Waarom is na 2028 geen budget meer beschikbaar voor investeren in waterkwaliteit?

Antwoord 11

De uitvoering van het Verbeterprogramma Waterkwaliteit Rijkswateren is in een drietal tranches verdeeld, waarbij de uitvoering van de derde tranche tot en met 2027 loopt. Dan moeten de afgesproken Kaderrichtlijn Waterdoelen zijn behaald. Derhalve is in het Deltafonds budget voor dit programma tot en met 2027 opgenomen. Na 2028 is er budget beschikbaar door de verlenging van het Deltafonds.

Er liggen ook nog opgaven voor de waterkwaliteit. Zo is in het Algemeen Overleg van 30 november 2015 met de Tweede Kamer afgesproken om de impuls om de waterkwaliteit te verbeteren (het werkprogramma schoon water) verder uit te werken onder de naam «Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater». In 2017 zal op basis van de prioriteiten worden bezien wat de aanvullende opgave voor waterkwaliteit is en op welke wijze deze opgave zal worden gefinancierd.

Vraag 12

Acht u het budget van 26 miljoen euro voor 2017 om te investeren in waterkwaliteit afdoende?

Antwoord 12

De implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor het hoofdwatersysteem kent een programmatische aanpak verdeeld over 3 tranches van elk 6 jaar. Dit jaar is de tweede tranche gestart en in de periode 2016 tot en met 2021 is 264 mln. euro beschikbaar en gekoppeld aan maatregelen die zijn vermeld in het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren. Bij de start van een tranche ligt het zwaartepunt van het programma meer bij verkenning, onderzoek en planning. Dat vergt minder middelen per jaar dan de uitvoering die vanaf 2018 de boventoon voert. Het budget voor 2017 is daarom afdoende.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

mw. drs. M.H. Schultz van Haegen